

A kisvállalkozási adó koncepciójáról

Az elmúlt évek tapasztalatai megmutatták, hogy kétségkívül a kis- és közepes vállalkozások alkotják az európai gazdaság növekedésének motorját, ezért a magyar kormány prioritásként kezeli a KKV-k kérdéskörét. Nyilvánvaló, hogy a pénzügyi és gazdasági válságból nem lehet kilábalni a kisvállalkozások nélkül, amelyeket meg kell szabadítani az aktivitásukat akadályozó terhektől. Ezt a célt szolgálja a bevezetni kívánt kisvállalkozói adó is, amely koncepcionálisan új irányt jelent a jövedelemadórendszerében.

Noha a parlament előtt fekvő koncepció egyes részletei a tervezet társadalmi és parlamenti vitája során még változhatnak, az – a kedvezőbb adókulcs mellett – alapvetően két koncepcionális eltérést tartalmaz a jelenlegi általános szabályokhoz képest:

1. Az adó a munkajövedelmekre és a tőkenyereségre együttesen, egységes mértékben kerül kivetésre
2. A nyereség alapvetően pénzforgalmi szemléletben kerül meghatározásra

Az első pont a társaságoknál megszünteti a tőkejövedelmek munkajövedelmekhez képest preferált adóztatását. Ezzel a munkáltatók által fizetett adóterhek lényegében elszakadnak a munkabértől. Ez a megoldás ugyanis a teljes, a vállalat által megtermelt jövedelmet egységesen adóztatja – függetlenül attól, hogy a munkáltató annak mekkora részét fordítja a munkavállalói javadalmazására, vagy akár új munkavállalók felvételére (ld. a mellékelt táblázatot).

Társasági adó	alacsonyabb bérköltség	magasabb bérköltség (pl.: új alkalmazott)	Kisvállalkozói adó	alacsonyabb bérköltség	magasabb bérköltség (pl.: új alkalmazott)
1. Árbevétel	1000	1000	1. Árbevétel	1000	1000
2. Költség (kivéve bérköltség)	200	200	2. Költség (kivéve bérköltség)	200	200
3. Bruttó munkabérek	500	623	3. Bruttó munkabérek	500	623
Bruttó munkabér után fizetett					
4. munkáltatói terhek: Szoc. hj. adó, szakképzési hj. (3.*28,5%)	143	178	4.		
5. Eredmény (1.-2.-3.-4.)	158	-1	5. Kisvállalkozói adóalap (1.-2.)	800	800
6. Társasági adó (5.*10%)	16	0	6. Kisvállalkozási adó (5.*16%)	128	128
7. Nyereség (5.-6.)	142	0	7. Nyereség (1.-2.-3.-6.)	172	49
Árbevételarányos nyereség (7./1.)	14%	0%	Árbevételarányos nyereség (7./1.)	17%	5%
Kiváltott adó összesen(6.+8.)	158	178	Új adó összesen (6.)	128	128
			Adócsökkenés mértéke	19%	28%

A második pont eközben – amellet, hogy jobban figyelembe veszi a vállalat aktuális likviditási helyzetét – alapvetően az érintett vállalkozások növekedési potenciálját hivatott erősíteni. Ennek magyarázatát azonban nem árt kissé távolabbról indítani.

A duális adórendszerek logikája

A jövedelemadó-rendszerek problémája, hogy a befektetett jövedelmeket súlyosabban terhelik az elfogyasztottnál. A befektetéseink – ideális esetben – már eleve az adózott jövedelmekből származnak, amelyek hozamát a rendszer attól függetlenül is újra és újra megadóztatja, hogy azt visszaforgatják-e újabb befektetésekre; így az adóteher az idők során halmozódik. Ezáltal ezek az adók kimondottan ellenőztönzői a megtakarításnak és így a tőke felhalmozásán alapuló fejlődésnek is.

A fenti problémát számos országban, köztük Magyarországon duális adórendszerekkel próbálják mérsékelni. Ezek lényege, hogy a tőkejövedelmeket a munkajövedelmeknél kedvezőbb kulcsok mellett adóztatják. Ez azonban – amellet, hogy csupán félmegoldás – számos további, csupán jelentős adminisztrációval kezelhető problémát teremt.

Ugyanis a tőke- és a munkajövedelmek elméletben valóban jól elkülöníthetőek, azonban a valóságban már nem válnak el határozottan egymástól. Ez a probléma a leglátványosabban a legkisebb vállalkozások esetében jelentkezik: ugyan, mi alapján volna felosztható mondjuk egy taxisofőr bevételeinek saját befektetéséből származtatott (praktikusan az autójának) és a munkájának köszönhető részre? Talán kevésbé látványosan, de jelen van a probléma a nagyobb vállalatoknál is: erre leginkább a béralkuk során elhangzó érvek szolgáltatnak bizonyosságot.

A fenti nehézségek nem csupán adminisztratív igazságtalanságokra, de számos visszaélésre is vezetnek, ezért a tőkejövedelmek kedvezményezett adóztatása sok esetben rosszul célzott, azaz az eredetileg tervezett hatás elérésére sem alkalmas.

A pénzforgalmi adózás

A gordiuszi csomó kioldását kínálja ezzel szemben az adózás pénzforgalmi megközelítése. Ez a megoldás – bár az elméletben igencsak kedvelt – a valóságban nem túl elterjedt, amit különösen az átállással kapcsolatos nehézségek okoznak.

A megközelítés lényege, hogy nem a jövedelem forrására, hanem annak felhasználására koncentrál; azaz nem attól teszi függővé a jövedelem kedvezményesebb adóztatását, hogy mi volt annak a forrása (tőke), hanem attól, hogy mire kerül felhasználásra (beruházás, befektetés).

Egy pénzforgalmi szemléletű nyereségadó alapja egyszerűen a vállalat bevételeinek és kiadásainak különbségeként, vagy kicsit más megközelítésében – mint a leendő magyar kisvállalati adó esetében – alapvetően a vállalat pénzeszközeinek és pénzügyi vagyonának növekedéseként adódik (ide értve természetesen a vállalkozásból kivont pénzeszközöket is).

A jelenlegi, számviteli eredmény alapján számított adóalap a fentitől leginkább abban különbözik, hogy az a vállalkozás vagyonának változásán alapul. Így, ha egy kiadás a vállalkozás vagyonának (pl. gépeinek, készleteinek) növelését szolgálja, az az adóalapot az adózás jelenlegi rendszerében nem csökkenti; erre csupán a vagyon csökkenésével (azaz a gépek amortizációjával, vagy a készlet felhasználásával) van lehetőség. A pénzforgalmi szemléletű adóalap ugyanakkor mindezek levonását azonnal lehetővé teszi.

Egy ilyen pénzforgalmi adóalap egy „megállapodott” vállalat esetében egyes tételek időzítésében ugyan eltér a nyereségadóétól, de mértékében igen hasonló ahhoz. (Itt további előnyt jelenthet, hogy számos elemében egyszerűbb az eddig létező adónemeknél, illetve hogy jobban igazodik a vállalat likviditási helyzetéhez.)

Egy dinamikusan növekvő vállalat esetében viszont már kifejezetten szembetűnő a különbség: itt a vállalkozás (reál eszközökbe fektetett) vagyonának növelésébe visszaforgatott jövedelem csökkenti az adó alapját. Más szóval, adókötelezettség csupán a beruházások megtérülését követően keletkezik.

Rugalmas korlátok

A költségvetési korlátok és a kisvállalkozói körre jellemző munkaerőintenzitás mértéke miatt a kisvállalati adó 2013-ban csak a 25 fő és az 500 millió Ft árbevétel, illetve mérlegfőösszeg alatti vállalkozások számára lesz választható. A szabályozás nagy figyelmet fordít arra is, hogy az érintett vállalkozások növekedését minél kevésbé gátolja.

Ezt a célt szolgálja például, hogy az adózási forma esetében a foglalkoztatottak 25 fős létszámkorlátja csupán belépési feltételként szerepel; a vállalkozások mindaddig alkalmazhatják az adózási formát, amíg a foglalkoztatottjaik létszáma meg nem haladja az 50 főt.

A kisvállalkozási adó koncepciójáról tehát elmondhatjuk, hogy a tőke- és a munkajövedelmek egységes adóztatásának megteremtésével jelentős elmozdulást jelent egy foglalkoztatás-barát adórendszer irányába, továbbá a korábbiaknál jobban célzott, egyszerűbb keretrendszert alakít ki a dinamikus növekedésre képes kisvállalatok versenyképességének javítása érdekében.